

СВОБОДА UKRAINIAN DAILY

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined)...

PEREDPLATA: \$12.00 One year... SUBSCRIPTION RATES: \$12.00 One year...

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріали.

НЕБЕЗПЕЧНЕ НЕВІГЛАСТВО ХРУЩОВА

Два провідні американського політичного світу — колишній ілюнійський губернатор і двократний кандидат Демократичної партії на президента США, Адлей Стівенсон, і колишній амбасадор США в Москві, недавній ньюйоркський губернатор Аверел Гарриман, побувавши майже в той самий час — минулого місяця — в СРСР...

Але у „Лайф" з 13 липня ц. р. Аверел Гарриман, у статті „Мос алармуюче інтерв'ю з Хрущовим", звертає увагу на величезну небезпеку, яка загрожувала цілому світові від неввігластва Хрущова. Гарриман уважав, що саме це неввігластво є основною причиною його віри в неперерешту могутність СРСР...

Хоч більшовицька революція вже давно перешла свою першість „воюючи" стадію, покинувши при владі в СРСР все це перше і тільки частинно друге покоління більшовиків, заржене фанатизмом „місійних" реформаторів людетва...

„ЗАХОПЛЕННЯ" І „ТУАЛЕТНИЙ ПАПІР"

На протязі майже цілого червня ц. р. гриміє із сторінок московської „Правди" барабанний вогонь цюнайжаччих існуацій і наклепів на З'єднені Держави Америки...

Подібними „захопленнями" кореспондентів з Нью Йорку сповнені й чергові числа „Правди" та „Ізвєстій". В числі 183-му „Правди" з 2 липня, крім довгого повідомлення про перебування Фрола Колзова у Вашингтоні і його відвідини в Білому Доми...

Тривав той барабанний вогонь із „Правди" до суботи 27 червня включно і припинився раптом у понеділок 29 червня з відкриттям совєтської виставки в Нью Йорку. Представники в очі своїх читачів, З'єднені Держави Америки, як країну найстрашніших злиднів робітництва, „Правда" почала виводити на цьому понурому і розпучливому тлі захоплення образів совєтської виставки в Нью Йорку і показаних на ній совєтських досягнень...

П. Шадрюк ПОЛІТИЧНІ І СТРАТЕГІЧНІ АСПЕКТИ БИТВИ ПІД КОНОТОПОМ

Колі сьогодні, з нагоди 300-ліття славної перемоги гетьмана Івана Виговського над московським зрадничим тогочасним союзником і нині проєктором Української держави, хочемо відтворити в нашій уяві ту подію і піддати її критичній оцінці, мусимо по можливості всі обставини тогочасу — політичні й стратегічні — бачити так, як їх бачив гетьман і, очевидно, його найближчі співробітники-доверці; мусимо бачити можливості і необхідність ведення тої війни; мусимо, нарешті, науково-об'єктивно всі ті обставини проаналізувати і, як звичайно, з тої війни і перемоги над Москвою навести на себе на майбутнє виправданні.

На таких принципах побудовано військову науку, і хто хоче на ній спертися свої прогнози, рішення та акції, відступить від тих тез або ледь над ними перейти не сміє. Полагання на „якось то буде" є спрофануванням волі народу, його історії, і в наслідок може стати найбільшою трагедією.

Немає значення, чи гетьман Виговський побудував свої плани і рішення на військових теоретичних максимал, зрештою науково сформульованих майже через два століття після того. Хочемо довести, що ті його плани і рішення були в повній мірі доцільні, дотримувалися до блискучої перемоги над ворогом, а перемога є напевно єдиним критерієм оцінки вартостей полководця, бо „переможець не судять". Виговський, найбільшій і очевидній, високоцінній співробітник Великого Богдана, міг учитися практичною воєнною ділою і свого попередника, але також відомо, що мав він неперервну загальнонаукову підготовку, був старшиною польського війська і брав участь у битвах проти Хмельницького, не звачаючи на свій український патріотизм. Отже, в практиці Виговський, вже як генеральний військовий писар — боці Хмельницького, знав усі аспекти не лише політики і дипломатії, але й військової штуки.

У роках перед смертю вже виснаженого тяжкими змаганнями і хворого Хмельницького, який до того бачив члєди Переяславської угоди і намагався своєю політичною діяльністю або змусити Москву додержувати її або створити сприятливу дієвість, щоб анулювати її де факто, — Виговський, що був

всвітій" до тієї міри, що вони закидають йому навіть „нечестність" і стосування „туалетного паперу" в інформації про совєтську дієвість.

Колі порівняти спокійну і речуву статтю Френкеля з дискримінаційними матеріалами про ЗДА і з ньюйоркськими кореспондентськими совєтськими Стрельникових, друкованими на протязі червня ц. р. у „Правді", то навіть на „туалетний папір" гляний хіба тільки самих же совєтських „журналістів".

Е. Жарський КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Серед нашої спільноти що раз більше виявляється піклування про те, щоб з нашої молоді вирости людей, які зуміли б не лише задержати існування української громади на огненному вже ріллі, але й заповнили її дальший розвиток, дальній поступ. Щоб добитися цього, замало „родитися українцем" чи бути членом такої або іншої української організації, клубу, товариства, — треба ще бути творчим, активним членом спільноти, треба пізнати і зжитися з її життям, традиціями, історією, з її культурним надбанням, треба глибоко й основно їх собі засвоїти. Це й є однією з тих основних заляжень, що вплинуло на творення і ведення курсів українознавства.

Але завдання курсів українознавства не змисляється тільки пізнанням та вивченням такого чи іншого українознавчого предмету, запам'ятованням тих чи інших історичних дат, прізвищ, творчих дій: тут відбувається ще й інший, дуже важливий процес, що відбувається саме на підлозі творчих українських народом культурних джерел; на цей процес складається не тільки розуміння й вживання уже культурних надбав, але й творення нових, а що найважливіше — формування нових поколінь на існуючій культурі для активної та творчої в ній участі. І якраз цей скоплекований процес є саме тим, що звемо культурним життям, тобто беззастанним зусиллям, що змагає до реалізації найвищих — вартостей — духу української спільноти. Релігійні, моральні, пізнавальні, естетичні ідеали стають тими завданнями, що спонукають до безупинної праці на національному, культурному ґрунті. Це своєрідна реалізація української культури, її розвивання на рідному ґрунті.

Збудований в душі молоді спільний фундамент почувань, думок і змагань дозволяє краще пізнати й розуміти один одного, краще співдіяти тоді, коли цього вимагатиме добро народу, держави.

У цьому й вартість курсів українознавства, у цьому й запорука їх дальшого розквітання. Тут наче завжди

ла прагнення Виговського, ніколи не була дотримана полянами, але в тім часі розважала дуку гетьманів, який уже остаточно прийшов до рішення зрвати з Москвою, і бачив немисльним війни.

Таким чином своєю політичною акцією назовні Виговський створив цілком сприятливі умови для майбутньої розриви з Москвою: Щоправда, дозволено йому рахуватися з реакцією Москви на ті його політичні огненія — Москва негайно підслала свої гарнізони в Україну, зокрема в Києві, збільшила кількість своїх резидентів, що мали контролювати в першій

мірі всі мілітарні заходи Виговського, приторнув під своєю опіку самозваного гетьмана Безпалога, розпочала конхашти із запорізькими кошаками Яковом Варошаком, прийняла делегацію від незадоволених з Виговського полковників Мартиня Пушкаря, Дошлага, Лисенського. На протест Виговського Москва відповідала, що збільшить залоги для забезпечення України проти зривів Польщі, а щодо делегації від незадоволених полковників виявляло, що то власне через розмову з тими делегаціями хоч і допровадити до внутрішнього замирення в Україні.

З тих обставин бачимо, що в Україні не було спокійно, що Виговський мав клопіт з, так би мовити, внутрішньою опозицією. І хоч не була вона скільки, але не могла б бути залишати її в запліт на випадок війни, бо своєю діяльністю, оцінюючи ризик підтримкою Москвою, вона могла б завважити на скінченній сніл.

У рідколісї сонце і тепло І залюлює дрімотна тиша. Тут засніло вересу степом, Поглинеш — і на серці веселіше.

Тут вітерець вивав ледь тільки димше, А в гушині, де дуб підле чоло, Неждано зашулюю, загулю, Так, ніби шкорець, тіла колише.

Ірина Павличковська НАШІ ПОЗИЦІЇ

(Промова на Конгресі СФУЖО в дні 26 червня 1959 р.)

Світовий жіночий рух впродовж століття мав блискучі успіхи. Усеї передові країни світу вже після першої світової війни дали повні політичні і громадські права жінкам, а після другої світової війни зробили це майже усі країни, з винятком дуже відсталіх. З гострою боротьбою світовий жіночий рух перейшов у стадію державно-творчої праці при ООН як центром державно-творчої праці жінок. У ній, крім офіційних делегаток держав, заступлені представники всіх більших міжнародних жіночих організацій з урядовим статусом, головні в діяльності європейської опіні, здоров'я та виховних реформ, завдячуючи постійній і наполегливій праці жіночих організацій. Світовий жіночий рух здобув собі п'ятому вагу

Український жіночий рух почав діяти три чверти століття тому, майже рівночасно на центральних і західних землях України, хоч ті землі були тоді під двома різними окупантами: царською Росією і Австрією. Не звачаючи на кордонні, цей рух від початку носив соборницький характер. Це ясно видно із збірки „Перший Вінок", що його видали в 1887 р. перші провідниці того руху, Наталя Кобринська і Олена Пчілка, заходами провідних жінок України. В тому збірничку вищєрпно з'ясовано ідеї українського жіночого руху. Світовий жіночий рух, що в західних країнах був тоді в повній динаміці боротьби за права жінки, мав, без сумніву, свій відгук і в Україні. Проте, український жіночий рух шов власними шляхами, працюючи для піднесення громадської свідомості жінки, в першу чергу на те, щоб вої підтримала змагання українського народу за його незалежність. Провідниці українського руху виразно розуміли з самого початку, що українська жінка має своєю громадською діяльністю підтримати визвольні змагання українського народу і що повного духового розвитку може досягнути вона тільки в своїй власній вільній державі. Ці ідеї знайшли свій відгук у практичній роботі, а саме ініціативою і започаткуванням в 1912 р. збірки „Потреби України" та участю жінок у формаціях Січових Стрільців 1914 р. Значення її успіхи українського жіночого руху, ідейна сила української жінки були такі, що українська держава дала в 1918 р. повні політичні права жінкам. Це громадське зрівняння дало їм змогу брати активну участь в державно-творчій праці своєї відновленої держави. Українська жінка й український жіночий рух вже стоять на повній висоті тої, коли тільки передові країни світу дають жінкам повні громадянські права. Українські жіночі організації формують українську жіночу Національну Раду і вступають у 1920 році в члєни Міжнародної Жіночої Ради. Вони шукають співпраці із світовим жіночим

рухом для підтримки своєї держави, що тоді стояла у війні з московським імперіалізмом і комунізмом. Нова окупація України після першої світової війни та її розчлєнування перенесли осередок праці українського жіноцтва на західні землі. Там, між двома світовими війнами, розвивалося українське жіноче організаційне життя, не звачаючи на несприятливі умови, втагують широкі кола жіноцтва до громадської праці. З їх підтримкою працюють українські жінки, як парламентаристки, у польському і американському громадянстві. А праця жіночих організацій у всіх видах ішла спільно із змаганнями українського народу до самостійного життя і власної держави. В той самий час, між двома світовими війнами, постають українські жіночі організації на всіх теренах нового поселення українців, в першу чергу в Америці і Канаді, яким судилося відіграти поволю майбутньому. Іх ідеї основні — це праця в користь українського народу, підтримка

української жінки в її громадських змаганнях на нових теренах поселення. Друга світова війна принесла основні зміни. Московська окупація і комуністичний режим остаточно знищили вільне громадське життя на всіх землях України. Зруйновано 55-літню працю українського жіноцтва, знищено або вивезено на заслання провідних діячок українського жіночого руху. Лише частина з них врятувалася, залишивши рідні землі. Український жіночий рух опинився в тяжкому положенні. Тоді саме українські жіночі організації Америки і Канади, відчували відповідальність за дальшу долю українського жіноцтва, склали в 1948 р. у Філадельфії Світовий Конгрес. На тому Конгресі були заступлені українські жіночі організації Америки, Український Золотий Хрєт в США, Канаді (ОУК, СУК, ЛУЖЖ), Об'єднання Українських Жінок в Німеччині, Англії, Бельгії та при підтримці жіночих організацій Південної Америки і Франції — дали

ПЕТРО ДОРОШКО

